

HZ. ÂİŞE (*RADYALLÂHU ANHA*) VÂLİDEMİZ'İN EVLİLİK YAŞI MESELESİYLE İLGİLİ İFTİRÂLARA REDDİYE

Peygamber Efendimiz (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) in ilk hanımı olan Hadice (*Radıyallâhu anha*) Vâlidemiz Hicret'ten üç sene önce vefat etmişti. Elli yaşındayken eşini kaybeden Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*)'ın hem ev işlerinde, hem çocukların bakımında kendisine yardımcı olacak, hem de İslâm'a davet faaliyetlerinde kendisine destek olacak eşlere ihtiyaç hissetmesi kaçınılmazdı. Bunun neticesinde, Peygamber Efendimiz o zamanki örf'e göre Mekke eşrâfından itibarlı bir kadın olan Havle binti Hakim (*radıyallahu anha*) vasıtasıyla Hz. Âişe'ye talip olmuştur.

Resûlullah sa.v'in Hz. Âişe'ye talip olması vahyin başlangıcından on sene sonra vukû bulmuştur. Hz. Âişe r.anh'ın ise vahiy başlangıcından beş-altı sene önce doğmuştur, Resûlullah s.av ile evlenmesi ise hicretin ikinci senesinde vukû bulmuştur ki bunun delilleri ileride zikredilecektir. Dolayısıyla bu durum Hz. Âişe'nin (r.a) Peygamber Efendimiz ile evlendiğinde 18-19 yaşlarında olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Lâkin bir takım densizler siyer kitaplarındaki farklı rivayetler nedeniyle Âişe (*Radıyallâhu anha*) annemizin yaşının çok daha küçük olduğunu iddia ederek Peygamber Efendimize hakaret ve iftirayı hedeflemişlerdir. Bu makalede işin doğrusu delillere dayanılarak izah edilecektir.

O zamanki Arap toplumunda kız çocukları erken yaşta evlendirildi.

Hicaz iklimine göre oldukça soğuk olan ülkemize bile daha yakın zamana kadar 13-14 yaşlarında evlendirilen kız çocukları olduğu bilinmektedir. Ancak günümüz toplumu batının sosyal yaşantısını – doğru veya yanlış olduğuna bakmadan -esas aldığından, günümüzde genç yaşta evlilikler ve eşler arasındaki yaş farkı gariipsenen ve hatta gayrı meşru sayılan ilişkiler arasında görülür olmuştur. Buna mukabil her türlü zinâ, eşcinsellik, lezbiyenlik, .. v. b insan hakları kabilinden sayılıp gayet doğalmış gibi toplumumuza arz edilmeye başlanmıştır. Oysa bir müslüman yönünü batıya değil, kibleye çevirir:

“ O (şirk koşarak) zulüm işlemiş olan kimselere en ufak bir meyil dahi göstermeyin, sonra (onları yakacak olan) o ateş size de dokunur “ mealindeki Hûd suresi 113.üncü ayetin tefsirde Kâzi Beyzâvi şöyle demektedir:

“Kâfirlerin örf ve âdetlerine, hatta şekil ve kıyafetlerine meylederseniz onları yakacak olan ateş size de dokunur, sonra azap geldiğinde Allah'tan başka dost bulamazsınız: O da sizi yardımsız bırakır” buyurmuştur.

Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) döneminin örfünde evliliklerde yaş farkı gözetilmemekteydi

İslam'a göre yaş farkının nikah akdinin sıhhatine (evliliğin geçerliliğine) mâni olmayacağı herkesin bildiği bir husus olduğu için bu konu delillerle izaha muhtaç değildir. O zamanki örf'e göre ise evlilikte yaş farkının pek önemsenmediği bilinen bir gerçektir. Bu hususun çok sayıda örneği vardır. Sıcak iklimin, çocukların bedensel gelişimlerini daha erken tamamlamasına sebep olduğu gerçeğini de unutmamak gerekir. Kaldı ki bu, sadece kız çocuklarıyla ilgili bir mesele değildir; o günkü uygulamalara bakıldığında erkek çocukların da erken yaşlarda evlendirildiği anlaşılmaktadır. Mesela sahâbeden Amr İbn'ül Âs ile oğlu Abdullah (*Radıyallahu anhum*) arasındaki yaş farkı sadece on ikidir. Bu durumda Amr İbn'ül Âs'ın on bir yaşında evlendiği anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla Âişe (*radıyallahu anha*) nın Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) ile hicretin ikinci senesi evlendiği kesinkes bilindiğine göre, onsekiz yaşında evlendiğini kabul ettiğimiz zaman aradaki yaş farkının otuz yedi olduğu neticesine varırız ki, bunun da ne aklen, ne de naklen yadırganacak bir tarafı bulunmamaktadır.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'in Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz ile evliliğinin o günün toplumunda yadırganmamış olmasının konumuz açısından önemi ve delâlet vechi

Bu mâlumattan hareketle diyebiliriz ki, Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz erken yaşta evlenmiştir, ama tabii ki bu, o toplumun yadırgayacağı bir yaşta vukû bulmamıştır. Şayet böyle bir husus söz konusu olmuş olsaydı Peygamber Efendimiz'in Hz. Zeyneb (radıyallahu anha) vâlidemiz ile izdivâcında fırtına koparmak isteyen o günkü münâfıkların bunu konu etmemeleri tasavvur edilemezdi.

Yine böylece Benî Mustalık gazvesi dönüşünde ve hiç olmadık yerde Hz Âişe'ye iftira atanların, onlar açısından önem arzeden böyle bir meseleyi dillerine dolamamaları düşünülemezdi. Nitekim Hz Âişe'ye (r.a) atılan iftiraları Allah-u Teâlâ Nûr suresinden 16 ayet (11-26) indirerek tekzib buyurmuştur. Halbuki Resûlullah (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'in Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz ile izdivacı hususunda ne bir kâfirin, ne de bir münâfığın olumsuz beyanda bulunduğu uydurma rivayetlerde bile konu edilmemiştir. Şayet böyle bir şey olmuş olsaydı, aynen Nûr suresinde olduğu gibi, Allah-u Teâlâ indireceği ayetlerle onların fitnesini ortadan kaldırırdı.

Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz'in Resûlullah (Sallallahu aleyhi ve Sellem) Efendimiz ile evlendiğinde yaşının büyük olduğunun delilleri

BİRİNCİ DELİL : Ablası Esmâ (radıyallahu anha) ile arasındaki yaş farkı

Bütün sahih kaynaklara göre Hz Ebu Bekr (Radıyallahu anha)'ın ilk kızı olan Hz. Esmâ r.anha hicretten 27 sene önce (595 tarihinde) dünyaya gelmiştir. Resûlullah s.a.v'in Hicreti sırasında Zübeyr ibni Avvâm ile evli ve altı aylık hamile idi. Üç ay sonra kendisi de Medine'ye hicret ederken yolda oğlu Abdullah'ı doğurdu. Yetmiş senesinde ve yüz yaşına iken vefat etmiştir. Hz Esmâ , Hz Âişe'den on yaş daha büyüktür. Bu bilgiler ışığında Hz Âişe'nin doğum tarihinin M 605, hicret sırasında ise 17 yaşında olduğu ortaya çıkmaktadır. Resulullah Efendimiz ile olan evlilikleri ise Hicretten onaltı ay sonra Bedir'in hemen akabindeki Şevval ayında olduğuna göre, Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz'in Resûlullah (Sallallahu aleyhi ve Sellem) Efendimiz ile evlendiği gün on sekiz yaşını doldurup on dokuzundan dört ay almış olduğu ortaya çıkmaktadır.

İKİNCİ DELİL : Âişe (radıyallahu anha)'nın ilk müslümanlardan sayılması

Risâletin ilk günlerinde müslüman olanların isimleri sıralanırken, ablası Esmâ ile birlikte Âişe vâlidemiz'in de (Radıyallahu anhum) adı zikredilmektedir. Demek ki Hz Âişe vahiy başladığı günlerde diğer müslümanlara göre küçük yaşta ise de, irade beyanında bulunabilecek bir çağda ve ilk müslümanlar arasında yer alabilecek bir durumdadır. Buna göre ise en azından beş-altı yaşında olduğunu kabullenmek gerekir çünkü bu yaştan küçük olan bir çocuğun irade beyanında bulunarak müslüman olduğu düşünülemez. Bu da bize Hz Âişenin hicret yılında en azından 18 yaşında olduğunu ispat eder. Zira hicret hadisesi bi'setten 13 sene sonra vukû bulmuştur. Bu deliller muvacehesinde , Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz'in Resûlullah (Sallallahu aleyhi ve Sellem) Efendimiz ile evlendiği gün en azından 19 yaşından birkaç ay aldığını kabullenmemiz gerekmektedir. Zira geride zikredildiği üzere Peygamber Efendimiz'in onunla evliliğinin hicretten 16 ay sonra vukû bulduğu kesin bilgidir (Taberâni, Müslim, Nesâi)

ÜÇÜNCÜ DELİL : Kamer suresi nâzil olduğunda bir kız çocuğu olduğunu beyan etmesi Âişe (radıyallahu anha) vâlidemiz'in evlilik yaşının denildiği kadar küçük olmadığını isbat etmektedir

İmam Süyûti ve İmam Beyhâki gibi güvenilir muhaddisler Hz Ömer ve İbni Abbas (radıyallahu anhum) gibi sahâbeye dayanarak Kamer suresinin ve bahusus :

“Doğrusu o (kıyamet) onlara vaad edilen (büyük azâbın) zamanıdır ..” mealindeki 46.ıncı ayetinin hicretten beş sene önce nâzil olduğunu ve bu ayet-i kerime ile Bedir harbi arasında yedi sene olduğunu nakletmişlerdir. Hz. Âişe r.a vâlidemiz ise o sırada 12 yaşlarında ve akli başında bir kızdır. Bu ayetin nuzülü ile Bedir harbi arasında yedi sene olduğuna göre Bedir vakası günlerinde yaşı 18’den ileridir. Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) ile evliliği de Bedir’den bir ay sonra olduğuna göre, demek ki evlendiğinde 18’ini doldurmuş, 19 yaşından dört ay almıştır.

DÖRDÜNCÜ DELİL : Hazret-i Âişe r.a vâlidemiz’in Mekke dönemiyle ilgili olarak anlattığı bazı hatıralar Resulullah s.av ile evlilik yaşı hakkında bilgi vermektedir.

Birkaç örnek vermek gerekirse:

1)Fil hadisesinden geriye kalan iki kişiyi Mekke’de dilenirken gördüğünü beyan etmesi

Tarih belirlemede bir kıstas olarak kabul edilen Fil hadisesi risâletten kırk sene önce vukû bulmuştur. Hz. Âişe’nin yukarıdaki beyanı ise İbn-i Kesir, Kurtubi ve Heysemi gibi muteber kaynaklarda geçmektedir. Fil ashâbından arda kalan kişilerin âhir ömürlerini yaşadıkları dönemde Hz. Âişe’nin onları müşâhade edip nakledecek çağda olması için en az beş - altı yaşlarında olması gerekir ki, bu da onun evlilik yaşı hakkındaki diğer delillerle örtüşmektedir.

2) Mekke döneminin başlarında babası Hz Ebu Bekr *radıyallahu anh*’ın çektiği sıkıntıları tafsilatıyla anlatması

Hazret-i Âişenin yeğeni olan Urve İbn’üz- Zübeyr’in n (*radıyallahu anh*) teyzesinden (Hz. Âişe’den) naklettiği uzun bir hadiste, Hz. Âişe *radıyallahu anha* ilk müslümanların Mekke döneminde yaşadığı sıkıntıları, babasının (Hz Ebu Bekr) Habeşistana hicret teşebbüsü ilgili konuyu anlatırken onu kimin yoldan çevirdiği, aralarında ne tür konuşmalar geçtiği ve bunu müteakip gelişen olayları bütün tafsilatıyla anlatması; o dönemde Hz. Âişe’nin en az 8-9 yaşlarında bir çocuk olduğunu kabul etmemizi gerektirmektedir. Çünkü bu hususlarda tanık olduğu şeyleri bütün tafsilatıyla anlatabilmek daha küçük yaşlardaki bir çocuğun kapasitesi dışındadır. Bu hadis Buhari (no: 3905), Ahmed İbni Hanbel (Müsned, No: 25626), Abdürrezzak (Musannef No: 9743) gibi muteber kaynaklarda mevcuttur. Bu noktadan hareketle yapılan hesaplamada yine aynı sonuca, aynı evlilik yaşının 18-19 arasında olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

3)Namazın ikişer rekat olaak farz kılındığını nakletmesi

Taberâni ve İbni Hişam gibi önde gelen âlimler Hz. Âişe’nin, namazın ilk defa ikişer rekat olarak farz kılındığını, mukim olanlar için onun daha sonra dört rekata çıkarıldığını, ancak sefer durumlarında yine iki rekat olduğunu ifade ettiğini kitaplarını almışlardır (ör. Taberani, Mu’cem’ul Evsat, No: 5409). Bu bilgiyi ondan başka bizlere sadece İbn-i Abbas, Selman-ı Farisi ve Said İbn-i Yezid (*Radıyallahu anhum*) intikal ettirmişlerdir. Selman-ı Farisi Peygamber Efendimiz ile Medine’de buluşmuş, Sadi İbn-i Yezid ise hicretten üç yıl sonra Medine’de dünyaya gelmiştir. İbn-i Abbas Hz. Âişe’nin ise hicretten üç sene önce dünyaya gelmiştir. Demek ki, her üç sahâbinin ne Mekke’nin ilk senelerinde kılınan ikişer rekat namaza şâhid olmaları; ne de Mirâc Gecesi ile gelen beş vakit namaz emrini görüp intikal ettirmelerine imkan yoktur.

Öyleyse bu husus, bizzat Âişe *radıyallahu anha* validemizin müşâhade ederek yaşadığı bir gerçektir. Bu ise onun, nübüvvetin daha ilk günlerine muttali olduğunu ve yaşının da o gün bütün bunları kavrayacak noktada bulunduğunu göstermektedir.

BEŞİNCİ DELİL : Âişe (*radıyallahu anha*) vâlidemiz’in Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*)’den önce İbn-i Adiyy ailesinden Cübeyr İbn-i Mut’im ile sözlü (nişanlı) olması Resûlullah s.a.v ile evlilik yaşının büyük olduğunu kesinlikle ispat etmektedir.

Muteber kaynaklarda zikredilen bu “sözlülük hâli”nin, İbn-i Adiyy ailesi tarafından ve oğullarının din anlayışı değişir (yani müslüman olur) gerekçesiyle feshedildiği de bilinen bir gerçektir. Bu

konuyu Ahmed İbni Hanbel, Ebu Seleme ve Yahya (*rahimehullab*)’dan naklen Müsned’inde tafsilatıyla anlatmaktadır (No: 25769).. Hz Âişe (r.a) ile Hz Cübeyr (r.a) arasında aktedilen sözün bozulduğu tarihlerde Hz Âişe’nin en az yedi- sekiz yaşlarında olduğu kabul edildiği takdirde ve Hicret bi’set’in (peygamberliğin) 13.üncü senesinde vukû bulup Hz Peygamber ile Hz. Âişe’nin evlenmesinin de Bedir Gazvesiden sonra gelen Şevval ayında vâki olduğu sahih kaynaklarda (İbni Kesir, Siretün Nebeviyye) zikredildiğine göre ; bütün bu deliller muvacehesinde Hz Âişe’nin evlilik yaşının 19’ u geçkin olduğu gerçeği ortaya çıkar.

ALTINCI DELİL : Fatıma (*Radıyallahu anha*) ile arasındaki yaş farkı Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) ile evlilik yaşı hakkında bilgi vermektedir

Ünlü muhaddis İbni Hacer el Askalâni “ el İsabe” isimli eserinde şu bilgiyi vermektedir : “Hz Fâtıma bi’setten beş sene önce doğmuştur ki, o zaman Nebi (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) 35 yaşında idi. Hz Fâtıma Hz. Âişe’den beş yaş büyüktür” . Bu noktadan hareketle yapılan hesaplama ile yine yukarıdaki sonuçlara ulaşmaktadır.

YEDİNCİ DELİL : Âişe (*radıyallahu anha*)’nın vefat yaşıyla ilgili rivayetler de konumuz açısından fikir vermektedir.

Âişe (*radıyallahu anha*)’nın vefat tarihini siyer kaynakları hicri 58 olarak vermektedir. Bunun yanısıra vefatının Ramazan ayının 17.inci gecesi olan Salı gecesine denk geldiği, vasiyeti üzerine Ebu Hureyre’nin cenaze namazını kıldırıldığı ve vitir namazından sonra Cennet’l Bâki’ye geceleyn defnedildiği, kabrine de yeğenlerinin indirdiği gibi bütün ayrıntılar siyer kitaplarında mevcuttur. Bu noktadan hareketle Hz Âişe’nin Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*)’in irtihalinden sonra 48 sene yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Kendisi ile ablası Esmâ arasındaki yaş farkı 10 olup Esmâ’nın (r.anha) Hicrette 27 yaşında olduğu sabit olduğuna göre, bu durumda hicretten öncesi ile sonrasında yaşadığı seneler toplanarak hesap edildiğinde Hz. Âişe’nin vefat yaşı (17+58= 75) olarak sabit olmuştur.

Bu hesaba göre yaşadığı 75 senelik ömürden Peygamber Efendimizin irtihalinden sonraki 48 yılı düştüğümüzde 27, ondan da Peygamber Efendimiz ile birlikte yaşadığı 9 yılı düştüğümüzde 18 kalmaktadır ki bu da Hz Âişe’nin evlendiği gün yaşının (miladi takvime göre) 18 olduğunu göstermektedir.

SEKİZİNCİ DELİL : Uhud’da cephede olması gibi farklı hususiyetleri

Yukarıdaki bilgilere ilave olarak, Âişe (*radıyallahu anha*)’nın erkek çocukların bile geri çevrildiği Uhud günü cephede oluşu (Buhari, Sahih No: 2880)

- İlmi meselelerdeki derinliği
- Ifk hadisesi karşısına ortaya koyduğu olgun tavır ve beyanları
- Hicret ve sonrasında yaşanan gelişmelere detaylarıyla birlikte vukûfiyeti
- Medine’ye intikal ettikten sonra evlilik işinin , bizzat babası Hz. Ebu Bekr (*radıyallahu anh*)’ın gündeme getirmesiyle ve mehir takdirinden sonra gerçekleşmiş olması (Taberâni)
- O dönemde nâzil olan Nisâ suresi 6. ayetinde evlilik yaşıyla ilgili olarak rüşd (olgunluk) şartının getirilmiş olması
- O günün toplumlarında doğum ve ölüm tarihlerinin bugünkü kadar net tesbit edilemiyor oluşu gibi bilgiler üzerinde de durulabilir.

Ancak netice değişmemekte ve bunların hepsi Hazret-i Âişe’nin risâletten önce dünyaya geldiği, on dört veya on beş yaşlarındayken nişanlandığı ve onsekiz yaşlarındayken de Resûlullah (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) ile evlendiği hususundaki delilleri kuvvetlendirmektedir.

Yaşını küçük olduğu ile ilgili rivayetlerle, on sekiz olduğu hk. geride zikredilen deliller ise şu şekilde cemedilmiştir

Yaşının daha küçük olduğu ile ilgili Hz. Âişe annemizden Kütüb-u Sitte’de nakledilen rivayetler de vardır. Lâkin o rivayetler ile geride zikrettiğimizi delillerin arasını cemedan âlimler, Âişe (*radıyallahü anha*)’nın kendi bedeninin zaif ve nahif olduğundan kinâye olarak :” O kadar zayıftım ki, ben onsekiz yaşında iken dokuz yaşında bir kız çocuğu benim kadar büyük görünebilirdi, yani o görünümde bir kız idim” şeklinde beyanda bulundu, demişlerdir. Hz. Âişe’nin nârin, ince ve zayıf bir yapıda olduğu ve yaşından küçük gösterdiği diğer kaynaklar tarafından da teyid edilmektedir.

Zaten Ifk hadisesi’ne sebep olan Beni Mustalik gazvesinde hevdec (kadınların binmesi için devenin sırtına konan ufak mahfel) içinde sanılarak boş hevdec’in devenin üstüne konup yola çıkılması ve bu nedenle Hz. Âişe’nin mola verilen yerde bırakılmış olması onun ne kadar zayıf olduğunun en büyük delilidir ki bu rivayeti Buhâri dahil birçok kaynak zikretmiştir.

İşte bütün bu anlatılanlar Âişe (*radıyallahü anha*) vâlidemizin zaif ve nahif bir fiziki yapıya sahip olduğu konusunda nas teşkil etmesi itibarıyla evlilik döneminde yaşını gösteren bir bünyede olmadığı, yani yaşından daha küçük gösterdiği görüşünü desteklemektedir.